

Sosiaalinen kestävyys: Jotain vanhaa, jotain uutta

Sosiaalisen kestävyuden pyöreän pöydän keskustelu 9.6.2020

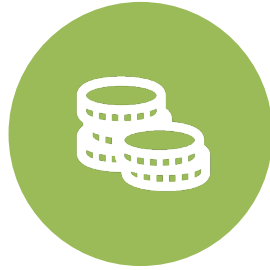
Liisa Häikiö, professori, Tampereen yliopisto

Kestävä kehitys

YMPÄRISTÖ

TALOUS

SOSIAALINEN

KULTTUURINEN

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Sosiaaliset oikeudet ovat hyvinvointivaltion perusta

Sosiaaliset oikeudet on kirjattu perustuslakiin:

19 §

Oikeus sosiaaliturvaan

Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.

Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

22 §

Perusoikeuksien turvaaminen

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Mitä tarvitsemme yhteiskunnan jäsenenä?

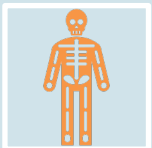

Ihmisten universaalit perustarpeet ja niihin vastaaminen ovat kestävän hyvinvoinnin ja sosiaalisen kestävyuden kannalta keskeisiä

Perustarpeet ovat ajasta ja paikasta riippumattomia (Gough 2017):

Sosiaalinen ja yhteiskunnallinen osallistuminen
Terveys
Autonomian turvaaminen

Niiden tyydyttämättä jättäminen aiheuttaa objektiivisesti havainnoitavissa olevaa, vakavaa harmia estäen ihmisten sosiaalisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen

Sosiaalisen kestävyuden kolme ulottuvuutta

Toimeentulo luo osallisuutta

- Rahan puute rajaa mahdollisuuksia
 - Nykyisenkaltaisessa yhteiskunnassa kaikki tarvitsevat lailliseen ja riittävään toimeentulon
 - Työmarkkinat, sosiaaliturva
- Yhteiset resurssit vahvistavat toimeentuloa
 - Kirjastot ja puistot voivat kompensoida taloudellisen puutteen merkitystä yksilöille ja perheille, mutta eivät poista

Sosiaaliset suhteet synnyttävät mahdollisuuksia

- Kohtaamiset
 - Monimuotoisten suhteiden ja verkostojen muodostuminen
 - Erilaisten verkostojen väliset kohtaamiset ja törmäykset
 - Kiinteät ja löyhät verkostot vahvistavat toisiaan
- Monimuotoisuus
 - Ihmisten keskinäisen erilaisuuden arvostaminen & kunnioittaminen
 - Riittävän yhteisyyden (huom! Ei yhteinäisyyden) luominen eroissa

Yhteiskunnan uudistaminen on yhteiskuntaan osallistumista

- Tiedot ja taidot uuden oppimiseen:
 - Toimijuutta vahvistava koulutus
 - Yksilöiden ja yhteisöjen voimavaroja ja toimijuutta vahvistavat hyvinvointipalvelut
- Demokraattiset innovaatiot:
 - Osallistumista monimuotoistavat ja päätöksenteon tietopohjaa laajentavat käytännöt
 - Vaikutusmahdollisuudet merkityksellisiin asioihin: arjessa, yhteisöissä, asuinalueilla, kunnissa, asioissa...

Mikä on vanhaa, mikä on uutta?

Ilmastonmuutos ei jätä ketään tai mitään ulkopuolelleen

- Ihmisten ja yhteiskuntien näkökulmasta kysymys on yhteiskunnallisesta murroksesta ja elinolojen muutoksesta
 - Sosiaalinen kestävyys tärkeää ekologisen kestävyuden saavuttamiseksi
- Useimmat asiat muuttuvat
 - Sopeudummeko, taistelemmeko?
- Yksilöillä ja yhteiskunnilla on mahdollisuus vaikuttaa
 - Onko halua ja toivoa?
- Eriarvoisuudet kärjistyvät ja muuntuvat
 - Voisivatko ne myös vähentyä?

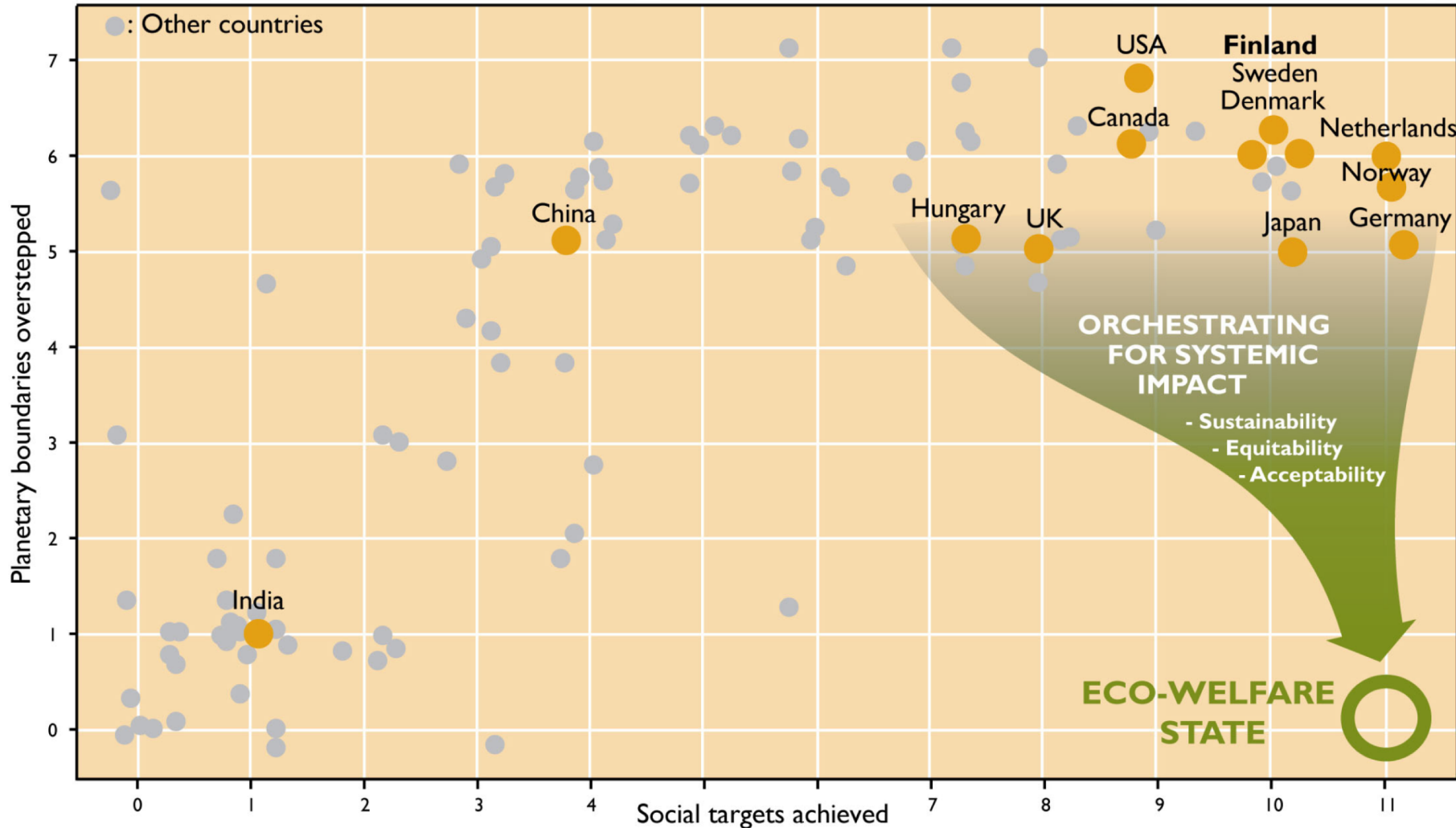
TIEDON JA YMMÄRTÄMISEN MERKITYS KOROSTUU

ORSI

Kohti eko-hyvintvointivaltiota

Yksikään maa ei ole onnistunut saavuttamaan korkeaa hyvinvointia kestävällä tavalla

Modified from: O'Neil et al. 2018, © SYKE & SITRA

ORSI luotsaa hyvinvointivaltiota ympäristön kantokyvyn rajoihin

Etsimme **reiluja ja rivakoita keinoja** siihen, miten **julkishallinto voi ohjata muutosta**.

Laaja monivuotinen tutkimushanke, jossa ovat mukana Tampereen yliopisto, Aalto-yliopisto, Suomen ympäristökeskus SYKE sekä VTT. Hanke alkoi syksyllä 2019 ja **jatkuu 2022/2025 asti**.

Tutkimme ja kehitämme yhdessä neljää teemaa

1. **Hallinto** luo tilaa muutokselle
2. **Reilu** murros ihmisten arjessa
3. **Vastuulliset innovaatiot** vauhdittavat muutosta
4. **Kulutus** muuttuu tiedolla ja ohjauksella

REILUN MURROKSEN ABCD

Yhteiskuntien kehityksen ja ihmisten toiminnan tulee sovittautua luonnon kantokykyyn.

Ajankohtaista on ilmastonmuutoksen ehkäiseminen ja sen myötä muuttuviin elinoloihin sopeutuminen.

Teknologinen kehitys on luonut edellytykset kestävän murroksen toteuttamiseksi. Nyt on luotava yhteiskunnallisia ratkaisuja kehityksen turvaamiseksi.

TAVOITTEENA REILU MURROS

Luotamme suomalaisen yhteiskunnan uudistuskykyyn. Reilun murros edellyttää uudenlaisia ajattelu- ja toimintatapoja. Tässä meidän suosituksemme ilmastopolitiikkaan!

– ORSI-konsortio

Kohti ekohyvintivaltiota. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden orkestrointi (ORSI) www.ecowelfare.fi

A

Ilmastopolitiikka
kohdistetaan
merkittäviin
kasvihuonekaasu-
päästöihin

REILUN MURROKSEN
ABCD

Edessä on radikaali yhteiskunnallinen murros. Ilmastotoimien tulee olla oikeudenmukaisia ja kohdistua päästöjen kannalta keskeisiin kohteisiin. Murrosjohtaminen on demokratian puolustamista ja hyvinvointivaltiokertomuksen jatkamista.

SUOSITUS

Kansallinen ohjelma pitkántähtäimen tavoitteiden asettamiseksi ja uskottavan toiminnan edistämiseksi ilmastopolitiikassa.

Ohjelma tulee sitoa julkisen talouden ohjaukseen sekä tutkimus- ja innovaatorahoitukseen.

B

Ilmastopolitiikan tavoitteeksi demokraattisen hyvinvointivaltion turvaaminen

REILUN MURROKSEN
ABCD

Ilmaston lämpenemisen vaikutukset ja siihen liittyvät politiikkatoimet kohdentuvat eri tavoin yksittäisten ihmisten, toimialojen ja alueiden kesken paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti.

Muutos on syytä ymmärtää työn, talouden ja elämäntavan murroksena.

Reilu murros pyrkii välttämään kielteisten vaikutusten kasautumista ja luomaan myönteisiä vaikutuksia.

SUOSITUS

Ilmastopolitiikkatoimien ja ilmastonmuutoksen kohdentumista on arvioitava huomioiden yhteiskunnallista eriarvoisuutta tuottavat rakenteet: maantieteelliset, aluetaloudelliset ja väestöryhmien väliset erot

75% työllisyysasteen tavoittelu tulee yhdistää reilun murroksen toimeenpanoon.

C

Murroskyvykkyyttä
lisätään yksilöiden
ja yhteisöjen
toimintakykyä
tukemalla

REILUN MURROKSEN
ABCD

Yhteiskuntapolitiikan tulee vahvistaa aktiivista kansalaisuutta murrokseen osallistumiseksi ja siihen vaikuttamiseksi.

Oleennaista on huomioida yksilöiden, yhteisöjen ja yritysten mahdollisuudet edistää tavoitteitaan, investoida rahallisia varoja ja hankkia osaamista yhteiskunnallisen murroksen toteuttamiseksi.

SUOSITUS

Kaikkien politiikkasektoreiden tulee tunnistaa millaisia kykyjä yksilöt ja yhteisöt tarvitsevat murrokseen osallistumiseksi ja luoda koulutuksen malleja murroskyvykkyysien vahvistamiseksi.

Erilaisten toimijoiden kanssa järjestetyt **dialogiset murroskeskustelut** mahdollistavat murroksen tarpeen, tavoitteiden ja etenemisen käsittelyn yhteisesti ja avoimesti.

D

Uusi teknologia hyödyttämään kaikkia

REILUN MURROKSEN
ABCD

Markkinaperusteinen teknologinen murros on luonteeltaan eriarvoistavaa.

Markkinat tuottavat ratkaisuja maksukykyisten ryhmien tarpeisiin ja luovat heille kyvykkyyttä toimia murroksen ajureina.

Reilussa murroksessa kaikki pääsevät hyödyntämään uuden teknologian mahdollisuuksia.

SUOSITUS

Tarvitaan oikeudenmukaisuutta tukevaa innovaatiopolitiikkaa esimerkiksi lähiöiden korjausrakentamisen ja haja-asutusalueiden kestävien liikenneratkaisujen kehittämiseksi.

Valtion ja kuntien hankinnoissa ja kehittämissuunnitelmissa tulee yhdistää ympäristölliset ja sosiaaliset näkökohdat teknologiseen uudistamiseen.

Kristallipallo

Podcast –sarja yhteiskunnan murroksesta kohti ekohyvinvointivaltiota:

- 1. jakso: ORSI ja Ekohyvinvointivaltio
- 2. jakso: Valtio
- 3. jakso: Pandemia

TULLOSSA KESÄLLÄ:

- 4. jakso: Etätyö
- 5. jakso: Arki
- 6. jakso: Yritysvastuu
- 7. jakso: Tekoäly

MYÖHEMMIN SYKSYLLÄ:

- Osallisuus
- Kestävä kehitys
- Talous

LÖYTYY SoundCloud ja Spotify –pilvipalveluista!

Tervetuloa seuraamaan, meille voi lähettää myös toiveita käsiteltävistä asioista @orsi_stn